

Prof. Dr. Gülsüm KİLLİ YILMAZ

TL1060 Hakas Türkçesi II Ders Notu: 14. Ders “Uygulama 2”, Ankara Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Ankara, 2021.

1. Aşağıdaki metinlerdeki sözlük yardımı ile okuyunuz.
2. Metinleri çekimlenmiş ad ve zamirleri biçimbilgisi açısından inceleyiniz.

I.

Пірсінде піс прай класснаң чир-чайаанның сілиин көрерге ағас аразынзар экскурсияа чөргебіс. Чылның күскү тузы полған. Ағас аразында халған хустарның табыстары истіл парча.

Хайдағ хайхастығ күскү тус!

II.

Көлде аймах-пасха палыхтар көп полған. Оох палығастар тохтағ чох аар-пеер чүс чөргеннер. Чар хазында паза оттар хырында палыхтар өөрлерге чыыл партырлар. Көлде ах палыхтар көп пілдіргеннер.

III.

Күскү чағдапча. Прай чир үстү тіріг нимелер хысхаа тимненчелер. Тайғада хурт-хоостар аң-хустар кізök чіли тоғынчалар. Чистектер мискелер хузухтар үреннер чыып-чалар. Кем хайди тимненіп алар, ідök хысхыны иртірер. Пістің чирлерде хысхы соох узун хатығ полча.

IV.

Чир үстүндө 2000 азыра тил. Олар прайзы удур-төдир пасхалалчалар, оларның прайзының пос оңдайы пар.

Россия Федерациясында ла 180 азыра аймах чон чуртапча. Оларның санында көп санның паза саны асхынах чоннар пар. Сағамғы туста асхынах санның чоннарның тиллері чit парарынаңар хорғыс пар. 2002 чылда Хызыл книга чарыхха сыххан. Анда 65 чitчеткен тиллерденер пазылча. Ол санда пістің харындас хончых чуртапчатхан түрк тиллерін табарға чарир: шорларны, чулымнарны, тофаларны, телеуттарны паза даа пасхаларын.